

Resultatanskaffningsfond som stöd för hållbar välfärd och ekonomisk tillväxt

Finlands nationella styrgrupp för samhällelig investering föreslår att man i Finland ska grunda en gemensam resultatanskaffningsfond för statsrådet som verkar över valperioderna senast efter riksdagsvalet våren 2019.

Resultatanskaffningsfonden ska ha som uppgift att betala ut en resultatpremie på basis av förutbestämda resultatmått för lyckade projekt i vilka den privata sektorn har gjort det möjligt att lösa olika välfärds- och miljöutmaningar.

Styrgruppen tror att en resultatanskaffningsfond betydligt skulle öka både resultatbaserade offentliga upphandlingar och styrningen av privat kapital till objekt som medför samhälleligt mervärde i enlighet med principerna för samhällelig investering. Naturligtvis fattar alla investerare sina investeringsbeslut på basis av sina egna utgångspunkter.

I samhällelig investering eftersträvas både ekonomisk vinst och en mätbar (ekonomisk, social och/eller miljömässig) nytta för samhället. Ur investerarnas perspektiv är det fråga om samhällelig investering.

Staten och kommunerna gör årligen upphandlingar till ett värde av cirka 35 miljarder euro. En betydande del av denna summa riktas till upphandlingen av tjänster. Anskaffning av resultat leder samtidigt till en effektivare användning av skatteintäkterna än tidigare.

Med samhället som utgångspunkt: nyttobetonade investeringar i förutseende och förebyggande verksamhet

1. Tyngdpunkten för offentliga upphandlingar från prestationer till resultat

En förändring i verksamhetsmiljön utmanar den offentliga förvaltningen att förnyas. Man borde gå över från kortsiktighet, silor och deloptimering till att behärska helheter. Verksamhetspraxisen borde också utvecklas. För tillfället betonar till exempel serviceupphandlingar och andra offentliga upphandlingar i huvudsak prestationernas antal och pris, inte resultatet. I fortsättningen bör man eftersträva optimal användning av resurser och beakta nyttan som kan uppnås på lång sikt genom investeringar som koncentreras på inledningsfasen.

2. Skapa välfärd, förebygg problem

I den nuvarande ekonomiska situationen tvingas den offentliga sektorn att styra en betydande del av sina resurser till att lösa problem som hopas, fastän det vore mycket mer lönsamt ur både mänskligt och ekonomiskt perspektiv att förebygga problem. Systemet för social- och

hälsovårdstjänster representerar bara knappt 20 procent av faktorer som påverkar hälsa och välbefinnande. Förutom att förnya social- och hälsovårdssystemet bör man också fästa uppmärksamhet vid faktorer som skapar hälsa och välbefinnande och därmed leder till ekonomisk tillväxt.

Till exempel antalet omhändertagna barn steg varje år mellan 1991 och 2013, och har sedan hållits på 2013 års nivå. (Antalet omhändertagna tonåringar har däremot fortsatt att öka.) Forskning visar att situationerna för barn som placerats utom hemmet skiljer sig betydligt från den övriga befolkningen när de blir unga vuxna: under hälften slutför en examen efter grundskolan, över 60 procent diagnostiseras med en psykisk störning, och 10 procent verkar gå i invalidpension före de fyller 25.

I vårt land finns det enligt olika uppskattningar cirka 60 000 ungdomar som är marginaliserade eller hotas av marginalisering.

Om man granskar slutskedet av livet orsakar olika minnessjukdomar och andra självständiga faktorer som minskar funktionsförmågan betydliga kostnader. Typ 2-diabetes är ett exempel på en sjukdom som försvårar åtskilliga människors liv och samtidigt orsakar betydliga kostnader.

Alla de ovannämnda trenderna leder till mänskligt lidande, men också betydliga kostnader och förlust av skatteintäkter för samhället fastän de till många delar kunde förebyggas.

3. Åtgärder i enlighet med resultatmålen

Den förebyggande verksamhetens mänskliga och ekonomiska nyttopotential konkretiseras med hjälp av tydligt definierade resultatmål, noggrant planerad verksamhet och de investeringar med fokus på inledningsfasen som verksamheten kräver.

Till och med försiktiga uppskattningar av besparingspotentialen på lång sikt förutspår besparingar på hundratals miljoner euro. Dessutom ska man beakta de indirekta fördelar som visar sig till exempel som en ökad produktivitet i och med att befolkningens välbefinnande samt funktions- och arbetsförmåga förbättras.

Resultatanskaffningsfonden och SIB-modellen som verktyg för en systemisk förändring

Det resultatbaserade finansieringsavtalet Social Impact Bond (SIB) är ett exempel på samhällelig investering i praktiken. I den här modellen gör privat kapital det möjligt att producera verksamhet och tjänster som av olika orsaker är svåra att förverkliga med offentliga medel. Återbetalningen av kapitalet (inkl. den ekonomiska avkastningen) baserar sig på de inbesparingar eller någon annan ekonomisk nytta som den resultatrika verksamheten medför för den offentliga sektorn. I princip bär investerarna den ekonomiska risken för projektet, medan den offentliga sektorn, som får den största direkta eller indirekta nyttan, endast betalar för särskilt fastställda resultat.

En utmaning inom SIB-projekten är att definiera den offentliga instans som ska betala för resultaten som uppnås, eftersom nyttan av den positiva utvecklingen

oftast riktas till flera olika förvaltningsområden. Statsrådets gemensamma [xx-fond] skulle avskaffa detta siloproblem och framhäva verksamhetens helhetsbetonade natur/lönsamhet. Resultatanskaffningsfonden och SIB-modellen utgör tillsammans verktygen för denna systemiska ändring. Med hjälp av dem kan sektorn utveckla praxisen för att skaffa resultat.

Anskaffningen av resultat enligt SIB-modellen testas redan i Finland genom två projekt, två ytterligare projekt håller på att inledas och tre är i planeringsskedet. Projektens teman är bl.a. att främja sysselsättningen bland invandrare och långtidsarbetslösa samt att förebygga marginalisering bland unga och separat fastställda miljöproblem (Environmental Impact Bond, d.v.s. EIB).

Samhällelig investering lyfts även fram i EU:s och OECD:s planer som skissar upp framtidens utvecklingstrender.

Målinriktade privata och offentliga investeringar för att stärka positiva trender och förebygga problem hjälper att bygga upp ett socialt och ekonomiskt hållbart Finland.

I Helsingfors 13.11.2018

Finlands nationella styrgrupp för samhällelig investering

Henri Grundstén, ordförande
Jenni Airaksinen
Teri Heilala
Olli-Pekka Heinonen
Anni Huhtala
Hille Hyytiä
Terhi Kilpi

Kimmo Lipponen
Juha Majanen
Mika Pyykkö, sekreterare
Pekka Samuelsson
Sami Tuhkanen
Jukka Vähäpesola

Ytterligare information:

Henri Grundstén, ordförande
tfn 050 431 0840, henri.grundsten@tesi.fi
Mika Pyykkö, sekreterare
tfn 0294 618 259, mika.pyykko@sitra.fi